

ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

доктора економічних наук, професора Копитко Марти Іванівни
на дисертаційну роботу Данилович Олени Тарасівни
«Інфраструктурне забезпечення інноваційної діяльності підприємств»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
051 «Економіка»

**Актуальність обраної теми та її зв'язок з науковими програмами, планами,
темами**

Як відомо, на теперішній час рівень провадження інноваційної діяльності підприємствами України є низьким. Зокрема, багато суб'єктів господарювання взагалі не здійснюють розроблення нововведень та не впроваджують у свою діяльність інновації, які створено іншими особами. Як наслідок, багато видів продукції, що виготовляються вітчизняними підприємствами, мають низьку конкурентоспроможність, а використовувані ними техніка та технології є значною мірою застарілими. Це, своєю чергою, зумовлює недостатню ефективність господарської діяльності, призводить до недоотримання суб'єктами цієї діяльності доходів та прибутків, що, серед іншого, негативно позначається на обсягах податкових та інших обов'язкових платежів, отримання яких має виключно важливе значення для забезпечення обороноздатності України та відбудови її економіки.

Тому питання нарощування українськими підприємствами обсягів провадження інноваційної діяльності є надзвичайно актуальним у сучасних умовах.

Це, своєю чергою, визначає актуальність теми дисертаційної роботи Данилович О. Т., що має важливе теоретико-практичне значення та забезпечує розроблення теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій щодо оцінювання та формування Аінфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств.

Виконання дисертаційної роботи відповідає проблематиці наукових досліджень кафедри економіки підприємства та інвестицій Національного університету «Львівська політехніка», а саме: «Формування та використання економічного потенціалу підприємств, галузей, регіону» (номер державної реєстрації 0118U001539); «Формування та використання економічного потенціалу підприємств, галузей та регіону в умовах інноваційної трансформації та сталого розвитку» (номер державної реєстрації 0128U102353).

Ступінь достовірності та обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Ретельне вивчення змісту дисертації, наведених у ній даних, здійснених розрахунків та сформульованих висновків свідчить про обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій.

При написанні дисертації авторкою використано низку наукових методів: аналізу, індукції, дедукції, аналізу і синтезу, аналогії, графічного тощо. Їх застосування підтверджує обґрунтованість наукових положень та отриманих результатів наукових досліджень Данилович О. Т.

Мета дисертаційного дослідження, що полягає у розробленні теоретичних положень та обґрунтуванні методико-прикладних рекомендацій щодо оцінювання та формування інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств, відповідає обраній темі наукової роботи.

Об'єкт і предмет дослідження визначені правильно. Наукові задачі сформульовані логічно і структуровано, їх кількість дозволяє повністю розкрити тематику наукового дослідження дисертантки.

У першому розділі дисертаційної роботи «Теоретичні та прикладні засади інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств» визначено роль інноваційної інфраструктури у подоланні перешкод інноваційній діяльності підприємств (с. 34-45), встановлено сутність, види та цілі функціонування інноваційної інфраструктури (с. 46-57); розглянуто особливості та шляхи покращення інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності

підприємств (с. 58-73).

У другому розділі дисертації «Аналізування та оцінювання інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств» проаналізовано інноваційну діяльність підприємств (с. 74-84); виміряно рівень перешкод, які постають при провадженні підприємствами інноваційної діяльності, оцінено вплив на нього інфраструктурного забезпечення даної діяльності (с. 85-96); оцінено інфраструктурне забезпечення інноваційної діяльності підприємств (с. 97-112).

У третьому розділі дисертаційної роботи «Удосконалення формування інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств» розроблено механізм інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств у сфері консалтингу та проведено оцінювання впливу даного механізму на фінансово-економічну стійкість цих підприємств (с. 113-142); виконано проєктування механізму інфраструктурного забезпечення процесів розроблення, впровадження та виробництва і збуту підприємствами продуктових та інших нововведень, а також обґрунтовано доцільність застосування кластерного підходу до цього (с. 143-155); обґрунтовано механізми інфраструктурного забезпечення процесів вдосконалення компетенцій та покращення інформаційної бази менеджерів та фахівців підприємств, котрі здійснюють управління інноваційною діяльністю цих підприємств (с. 156-168).

Як узагальнення досліджень, наприкінці кожного з розділів наведено висновки. Усі рекомендації сформовані на їх основі, що вказує на їхню практичну спрямованість.

Усі наукові завдання, отримана наукова новизна та висновки дисертації взаємопов'язані та отримані авторкою особисто. Отже, наукові положення, висновки і рекомендації, викладені у дисертаційній роботі Данилович О. Т., є обґрунтованими та достовірними.

Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження і достовірність отриманих результатів, висновків і рекомендацій

Усі наукові положення, сформовані Данилович О. Т. самостійно та відображають особистий внесок дисертантки в розвиток економічної науки. Аналізування дисертації та публікацій дисертантки свідчить про наявність елементів наукової новизни.

У роботі дістали подальший розвиток теоретико-прикладні засади інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств. Серед них розширена класифікація суб'єктів такого забезпечення шляхом виділення низки додаткових ознак групування (с. 47-58 дисертації), розроблена модель обґрунтування доцільності інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності (с. 61-70 дисертації), розвинутий інструментарій аналізування інноваційної діяльності підприємств (с. 82-85 дисертації). Це удосконалює теоретичні основи інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств.

Вперше запропоновано механізм залучення та використання консалтингових структур як елементу інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств на засадах попереднього оцінювання економічного ефекту, отриманого підприємствами внаслідок такого залучення (с. 105-108 дисертації).

Заслуговує на увагу удосконалений комплексний метод оцінювання інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств шляхом всебічного оцінювання цього забезпечення (с. 97-108 дисертації).

Авторкою удосконалено механізм інфраструктурного забезпечення процесів розроблення, впровадження, виробництва і збуту підприємствами продуктових нововведень шляхом поділу даних процесів на окремі підпроцеси або дії (с. 148-152 дисертації); механізми інфраструктурного забезпечення процесів покращення компетенцій та інформаційної бази управління інноваційною діяльністю підприємств (с. 158-166 дисертації).

Аналіз літератури, використаної в дисертаційному дослідженні

Достовірність усіх наукових положень, отриманих висновків і рекомендацій підтверджується використанням широкої інформативної бази, яка включає законодавчі та нормативні акти України, а також наукові праці вітчизняних та іноземних авторів, матеріали державної та регіональної статистичної звітності, а також звітності підприємств, інтернет-ресурси. Перелік використаних джерел в дисертаційному дослідженні Данилович О. Т. складає 195 найменувань.

Аналіз публікацій автора за темою дисертаційного дослідження

За темою дисертації опубліковано 44 наукові праці, серед яких: 14 статей (10 з яких – у наукових фахових виданнях України, 2 статті у періодичних виданнях, які включені до міжнародної наукометричної бази Scopus), 30 тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях. Загальний обсяг опублікованих праць – 5,63 друк. арк., з яких особисто автору належить 4,01 друк. арк.

Апробація результатів дисертації відбувалась на тридцяти міжнародних науково-практичних конференціях. Опубліковані Данилович О. Т. наукові праці повністю відображають зміст дисертації. На підставі аналізування наукових публікацій дисертантки можна стверджувати про повноту викладу основних наукових положень та результатів у наукових джерелах.

Практична цінність положень, результатів та висновків дисертаційної роботи

Практична цінність отриманих результатів дослідження полягає у наданні підприємствам та суб'єктам інноваційної інфраструктури обґрунтованих рекомендацій з оцінювання та формування інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності.

Напрацювання авторки застосовано у практичній діяльності ТОВ «Науково-технологічний парк – Яворів» (довідка № 03/1 – 19 від 02.03.2023 р.),

ТОВ «Центр досліджень мінеральної сировини “ЗАХІДМІНЕРАЛ”» (довідка № 04-17/49 від 05.04.2023 р.), ТОВ «ЛІКАРНЯ ЕКСПЕРТ» (довідка № 7 від 10.11.2023 р.), ТОВ «ВОДОГРАЙ-ЗВОРЕЦЬ».

Матеріали дисертаційної роботи використовуються в навчальному процесі Національного університету «Львівська політехніка» під час викладання навчальних дисциплін «Інноваційний розвиток бізнесу» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка», «Економіка та організація інноваційної діяльності» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка», а також для виконання курсового проєкту студентами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка» усіх форм навчання (довідка № 67-01-2240 від 16.11.2023 р.).

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

За результатами аналізу положень, висновків та рекомендацій, що містяться у дисертації, були сформульовані наступні зауваження та дискусійні положення:

1. У табл. 1.1 дисертантка подала достатньо повне групування видів суб'єктів інфраструктурного забезпечення інноваційного процесу. Водночас, за деякими з ознак групування, зокрема за стадіями інноваційного процесу та за характером діяльності, відсутнє чітке пояснення значимості цього групування для вирішення поставлених у роботі завдань.
2. На с. 65 дисертантка зазначає, що запропонований нею узагальнюючий механізм інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств передбачає ухвалення рішень про доцільність запрошення тих чи інших суб'єктів інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності на кожному з етапів інноваційного процесу. Проте недостатньо детально розкрита процедура такого ухвалення (його інформаційне забезпечення, критерії тощо).

3. Описуючи на сторінках 80-82 вибірку досліджуваних підприємств, необхідно було би зазначити частку тих підприємств, які загалом не провадили інноваційну діяльність у звітному періоді.
4. У таблиці 2.2 на с. 86 представлено дані про загальну кількість розглянутих та успішно реалізованих досліджуваними підприємствами інноваційних проєктів впродовж 2019-2021 рр. Однак необхідно було б навести чіткий критерій такої успішності.
5. Описуючи на с. 126 масив вхідної інформації для побудови функції 3.4, слід було би більш докладно зупинитися на джерелах цієї інформації.
6. У формулі (3.7) дисертантка оперує усередненими значеннями деяких показників, однак процедура такого усереднення потребує більш детального опису.

Проте перелічені недоліки не є принциповими, а деякі з них мають дискусійний характер.

Висновок про відповідність роботи встановленим вимогам

Дисертація Данилович Олени Тарасівни є завершеною оригінальною науковою працею, що присвячена вирішенню актуального наукового та практичного завдання розроблення теоретико-методологічних і методико-прикладних засад оцінювання та формування інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємств, що має важливе значення для галузі знань 051 *Соціальні та поведінкові науки*.

Дисертація виконана державною мовою, стиль роботи відповідає вимогам до дисертацій, що висуваються для присудження ступеня доктора філософії, характеризується логічністю, обґрунтованістю, структурованістю та послідовністю, висновки науково обґрунтовані та підтверджуються результатами дослідження.

Дисертаційна робота *«Інфраструктурне забезпечення інноваційної діяльності підприємств»* відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і

науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», постанові Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. «Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її авторка, **Данилович Олена Тарасівна** заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії **за спеціальністю 051 - Економіка (галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки).**

Офіційна опонентка:

Завідувач кафедри соціально-поведінкових,
гуманітарних наук та економічної безпеки
Інституту управління, психології та безпеки
Львівського державного університету
внутрішніх справ,
доктор економічних наук, професор

Марта КОПИТКО

